

TUM. Ponsich (*Top.*, 120) hi afegeix algun testimoni de *Rop-*, a. 1264, i 4 o 5 del S. XIV, més una variant *Roquepidera* de 1750, evident contaminació de *roca* i de *roquer*, confirmant així que el nom li ve dels roquissars al llarg de la ribera de la Tet; segurament també per això les citades grafies en *Ro-*, no sense alternar amb *Ru-* de 955 i 1435: notem l'explicació: «in villa *Rupidera*, loco vocato *Valle Agra*», a. 1015.¹ *Rupitosa*, *Font ~*, en els pendents Nord del Montseny, prop de Viladrau (mapa Aegerter): aquí no sols la *-t-* entre vocals, sinó la freqüència dels noms fontals que vénen dels ocells que s'hi abeuren (*Font Tordera* etc., *F. dels Tudons*), indueix a creure que ve de *rupit* 'pit-roig'.

¹ Desconeguda una riera *Rupitera*, que *AlcM* diu¹⁵ desaiqua entre els rius Tordera i Besòs. Probablement per malentès amb *Rupit* (2) (supra), si bé les rieres que baixen d'allí no van al mar directament.

RUS

1) Vella parròquia, amb església rural, que pren nom del mas i Pla de *Rus*, muntanya amunt de l'església, pujant cap al Pla d'Anyella, on hi ha la partió entre el terme de Castellar de N'Hug (Berg.) i Cerdanya (te. d'Alp). L'església de St. Vicenç de *Rus* és a la vora dr. del Llobregat, cap a mig camí de La Pobla de Lillet a Castellar (allà on van fer l'estació de Clot del Moro, cap de la petita línia fèrria); oït *sam biséns* allí³⁰ (1922 i 1934, Ll. i, 87). El mas (oït «a *řús*») es troba amunt d'una vall que desemboca a St. Vicenç per la dr. del Llobregat, a 0h5 del Clot del Moro; pujant més es troba el Pla de *Rus*, petita planície, ja prop de la carena del Pla d'Anyella (1924); cf. *CATorras, Berg.*,³³ p. 130.

MENC. ANT. 961: *Rus* citat junt amb *Merolla* (SerraV., *Pinós Mtpl.* III, 82); 983: «in villa *Rus*, eccl. St. Vincencii, qui est in Herols» (id. ib., p. 91); 1035, el testament del Comte Guifre de Cerdanya, deixa al seu fill Guiliem: «ecclesiam Ste. Marie *Ripensis*, eccl. S. Martini de Campilias, eccl. ville *Rus*, cum pertinentiis - - » (*Li. Fe. Ma.* II, 202.2f.); 1339: «parr. St. Vincentii de *Rus*»; 1348: «P. N. Rector de St. Vicens de *Rus*», i moltes més cites dels Ss. xiv i xv (SerraV.,⁴⁵ o. c. III, 262); 1359: «paroquia da *Rus*» (*CoDoACA* XII, 66).

2) Pla de *Rus*, te. Saltó, muntanya amunt, no sé si esq. o dr. de la Tet (xxIII, 144).

3) Planell *dəl řús*, diferent del (2), però també a⁵⁰ l'alt Conflent, te. Toès (potser 5 k. a l'E. del (2): és una jaça de bestiar, amb barraca, en els vessants de Carançà, no gaire lluny de la partió amb Fontpedrosa (xxIII, 148).

4) Bac *dəl řús*, vessant de munt. en el te. d'Évol⁵⁵ (xxIII, 183), ben separat del (2) i el (3), per una dotzena de k. i per les valls de la Tet i de Les Garrotxes.

5) Port de *Rus*, molt alt, és el que dona pas des del circ de Cabdella a Taüll (XIII, 150); a damunt hi ha⁶⁰

el «Castellet de *Rus*», nom del pic que forma trifini entre aquests dos termes i el de Boí (XIII, 181; *TVBoí* II, 16).

6) *Lo Rus*, pla muntanyenc a Ribagorça, te. Monessa: es travessa pujant de Soliveta cap al Coll de la Piqueta, que condueix a L'Espluga i Soliva (xvIII, 163.2).

En el Migjorn valencià: 7) Pinar del *Rus* (xxxIV, 131.22) i 7 *bis*) Coves de *Russos*, a Novelda (xxxVI, 57.19).

8) A la Mancha: *Rus*, mun. del p. jud. d'Úbeda (Jaén).

9) I el derivat dim. «Cortal *řusó*», a la Vall de Quèrol, te. de Portè (xxIII, 81.10, 86.17).

ETIM. Res no se n'ha dit fins ara. És notable que es tracti sempre, o quasi sempre, de plans muntanyencs, i molt sovint de plans de jaces pastorals (1, 2, 3, 4, 5, 6 etc.); també crida l'atenció la repetició de l'ús amb article (3, 4, 6, 7), que revela un mot amb antic ús apel·latiu. Condicions que ens condueixen a identificar amb el ll. *rūs* 'paratge rural, lluny de poblat', mot neutre, per tant també acusatiu *rūs*. La documentació amb *-s* constant en les fonts medievals en nombre de 8 o 10 i des de fi del S. x, en textos ben editats filològicament, també prova que ve d'una *-s* llatina i no pas de *ç* africada.

Ruscalls, V. ape. a *Carruscles*

RUSCA

Pròpiament 'escorça dels grossos arbres boscars' (*DECat* III, 538b39-44). D'on NPP *Rusca*, p. ex. 1807 prop de la Perxa (Brousse, *Cerd. F.*, 121).

Dim. plural *Rusquelles*, nom d'un antic mas als afores de Viladrau, convertit en residència del polític i poeta J. Bofill i Matas (molt esmentat amb la grafia *Rosquelles* per Josep Carner en la seva correspondència amb aquell infidel amic (*Epistolari de Carner* II, pp. 62 «a Rosquelles», pp. 60, 70).

Ruscalls (oït «a *řuskál*»), gran i antic mas a les Guílleries, te. Osor, a la S.^a de Sta. Bàrbara, entre Castanyet d'Horta i Sta. Coloma de Farners (*DECat* VII, 541a46-53). En deu ser variant (potser mal interpretada) *Rovescalls*, afr. de St. Pere de Roda (veg. art. *Armenrodas*). D'aquí el cognom i NL *Ruscalleda*, antic collectiu.

Per a altres derivats: *Rusquim*, *Rusquet*, *Rusquiner*, veg. nota s. v. *Carruscles* (vol. III, 294).

RUSSAFA

Antigament poble veí de la ciutat de València, avui agregat a la ciutat, com important barriada, des de 1877.

PRON.: *řusáfa*. Recordem la dita proverbial: «ser una cosa com el paltot¹ de *Russafa*» (Alberola, *Refranys val.*, 269); «com la processó de *Russafa*: claret